

دولت علی حاتم‌اف

سفیر کشور تاجیکستان

خداوند یکتا را سپاس‌گزارم که به من امکان داد تا در این جلسه‌ی باشکوه در کنار شما بزرگان حضور داشته باشم و درباره‌ی حافظ ملکوتی سخن بگویم.

شعر حافظ در تاجیکستان بهترین ترانه‌ی دل همه و روشن‌ترین چراغ محفل‌ها است. تاریخ گواه است که خلق تاجیک در نتیجه‌ی ناآرامی‌ها، جنگ و جدال‌ها و بی‌عدالتی‌ها همه چیز خود را از دست داده است؛ مانند ثروت، دارایی، آب، زمین و... با این حال خداوند بزرگ را بسیار شکر می‌کند که زبانی که حافظ با آن اشعار لطیف و گفتار ملامال از اندیشه‌های بکر تربیتی و اخلاقی را سروده، چون میراثی حفظ کرده و سنت‌های اجداد خود را سالم نگه داشته است. اکنون نیز زبان و سنت‌های اجدادی را با تلاش پیوسته‌ی رئیس‌جمهور محترم تاجیکستان، جناب عالی امام علی رحمان، چون دایره‌ی چشم حفظ و برای سالم نگه‌داشتن آن پیوسته تلاش می‌کند.

از زمانی که به یاد دارم، شاهدی که اگر در خانه‌ی تاجیک فرزندی به دنیا آید، در گهواره زیر سر کیف مادران به اخلاص و به نوبت کتاب می‌نهند؛ مادران با این کار آرزو می‌کنند که فرزندشان عالم و آدم را از نگاه و چشم حافظ ببیند؛ چون سعدی، خردمند و چون فردوسی وطن دوست باشد.

ذهن، زبان و زندگی مردم تاجیکستان با حافظ سرشته شده است. در تاجیکستان خاندانی نیست که در آن دیوان غزلیات حافظ نباشد و آن را نخوانند. بیش‌تر مردم تاجیک، غزل‌های حافظ را از یاد می‌دانند. آن‌ها از تعلیمات حافظ برای حل همه‌ی مشکلات زندگی استفاده کرده و این غزلیات را کیمیای سعادت خود می‌دانند.

در جمهوری تاجیکستان، هر سال برای بزرگداشت حافظ شیرازی محافل علمی و فرهنگی برگزار می‌شود. در این مراسم نورستگان، جوانان، شاعران، نویسندگان، عالمان، سیاستمداران و نمایندگان همه‌ی کشورها شرکت می‌کنند. برای بزرگداشت حافظ یکی از خیابان‌های بزرگ و مرکزی دوشنبه، پایتخت تاجیکستان، و ده‌ها مکتب همگانی و عالی به نام حافظ شیرازی، ابرمرد صحنه‌ی علم و ادبیات، نام‌گذاری شده است. عالمان و حافظ شناسان تاجیک به بررسی زندگی دانشمندان ایرانی و تحقیق در آثار حافظ علاقه‌مند هستند و باید گفت که برای گسترش این روابط ظرفیت‌های استفاده نشده، بسیار است. حافظ شیرازی، این فرزانه فرزند، متعلق به همه‌ی انسان‌های عالم است که با طبع خداداد و سلیقه‌ی ناتکرار خود توانسته ستاره‌ی رخشنده‌ی علم و فرهنگ غنی بشریت باشد. شعر حافظ در طول تاریخ مشکل‌گشای کل مردم عالم، درمان درد بیماران، روح‌بخش مسکینان و بینوایان، حمایت‌کننده‌ی عدالت و حقیقت و آرایش‌گر عالم و آدم بوده است. همه‌ی قشرهای جامعه از شعر حافظ استفاده می‌کنند و از آن شاد زیستن را می‌آموزند. شعر حافظ درمان‌بخش همه‌ی دردهای جامعه و راهنمای دیپلمات‌ها، سیاستمداران، شاهان و وزیران است. اگر اهریمن‌های زمانه، شعر حافظ «درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد/ نهال

دشمنی برکن که رنج بی‌شمار آید» را در می‌یافتند هیچ‌گاه بی‌عدالتی، جهل، شرک و نفس بر انسان غالب نمی‌شد. اگر احساس می‌کردند که «آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است / با دوستان مروت با دشمنان مدارا» هیچ‌گاه در عالم، که خداوند بزرگ آن را برای آدم ساخته، جنگ‌ها، خون‌ریزی‌ها و دیگر عمل‌های زشت از آنان سر نمی‌زد. چنین به نظر می‌رسد که حافظ زندگی همه را می‌دانست و حالا هم در غم و شادی همه شریک است. او پیوسته سعی دارد که انسان را به سوی زیبایی‌ها، مهر و محبت، معرفت، صداقت و دیگر ویژگی‌های انسانی پیش ببرد.

در مشهورترین کتابخانه‌های دنیا نسخه‌ی دیوان حافظ در ردیف پرارزش‌ترین آثار انسانی و مورد تحقیق و آموزش است. آثار حافظ در قطار دستاوردهای تمدن جهانی وارد شده و از آن نیز پیشی گرفته است، از این‌رو شهرت جهانی دارد. حافظ، این سخن‌سرای بی‌مانند، دقت بسیاری از بزرگان جهان را به خود جلب کرده است. بسیاری از استادان نظم از غزلیات حافظ بهره‌مند شده و در ستایش و وصف کلام شورانگیز او تأثرات خویش را بیان کرده‌اند. یکی از بزرگ‌ترین نمایندگان ادبیات جهانی، گوته، اندیشه و شعر خود را از حافظ الهام گرفته است. وی درباره‌ی حافظ چنین می‌گوید: «ای حافظ سخن تو هم‌چو ابدیت بزرگ است، زیرا آن را آغاز و انجام نیست. تو آن سرچشمه‌ی فیض‌بخش شعر و نشاطی که از آن هر لحظه موجی از پس موجی دیگر بیرون می‌آید». فیلسوف بزرگ آلمان، فردریک نیچه، از قرائت غزل حافظ چنان به وجد آمده که چنین گفته است: «حافظ، می‌خانه‌ای از حکمت بنا کردی که از بزرگ‌ترین کاخ جهان بزرگ‌تر است و در آن باده‌ای از لطف سخن فراهم آوردی که از برداشت نوشیدن دنیا بیش‌تر است».